

ב"ה

פרשת ויקהל פקודי

וְלַהֲוֹרֶת ... הוּא וְאֶהְיֶיבָב ... לְמִטָּה דָן
לְקִיִּים מֵה שְׁנֵאמַר וְלֹא נִיכַר שׁוֹע לְפָנַי דֵּל
שְׁמוֹת לֵה, לֵד. רִש"י.

אצל הקב"ה כולם שווים אין הבדל בין עניים לעשירים

בפסוק "הוא ואהליאב גו"^[1] מפרש רש"י: "ואהליאב – משבט דן, מן הירודין שבשבטים, מבני השפחות, והשווהו המקום לבצלאל למלאכת המשכן, והוא מגדולי השבטים, לקיים מה שנאמר^[2] ולא ניכר שוע לפני דל".

...נדבת המשכן היתה לפי ערך מה שהיה לכל אחד ואחת מבני ישראל – כמובן וגם פשוט שכל איש היה יכול להביא רק מ"אשר נמצא אתו". כלומר, מי שהיה לו זהב, הביא זהב, ומי שלא היה לו אלא נחושת בלבד, הביא נחושת, וכיוצא בזה בשאר פרטי הענינים דנדבת המשכן, וכמו שכתוב בפרשתנו: "כל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן וגו' הביאו"^[3], "וכל אשר נמצא אתו עצי שטים גו' הביאו"^[4], (מאותם ארזים שהביא יעקב עמו ונטעם במצרים^[5]), "והנשיאים הביאו את אבני השֶׁהָם ואת אבני האפוד"^[6].

ולכאורה דבר זה מעורר שאלה ותמיהה: עשיית המשכן הוא ענין כללי ועיקרי אצל בני ישראל ("עדות לישראל שוויתר להם הקב"ה על מעשה העגל"^[7]), ואם כן, כיצד יתכן שבענין כללי ועיקרי כזה יודגש לתמיד חילוק בין עשירים שנטלו חלק חשוב בנדבת המשכן לעניים שלא היה ביכולתם ליטול חלק חשוב בנדבת המשכן?! הרי זה היפך הכלל שאצל הקב"ה שווים כולם?!

כלומר הסדר דעשיית המשכן על ידי נדבת בני ישראל, "כל איש אשר נמצא אתו ... הביאו", גורם הירוס וחורבן, לכאורה, ביסוד שכל בני ישראל שווים אצל הקב"ה!

ולכן, כדי לתקן את הדבר – היה צורך "לקיים מה שנאמר ולא ניכר שוע לפני דל", כלומר, לתת קיום, תוקף וחוזק, שידעו הכל שאצל הקב"ה שוים כולם ("לא ניכר שוע לפני דל") – תמורת ההירוס שנגרם בדבר זה כתוצאה מהענין דנדבת המשכן, שבה הודגש החילוק שבין עשירים לעניים.

וקיום זה – לקיים מה שנאמר ולא ניכר שוע לפני דל" – נפעל על ידי זה שמלאכת המשכן ניתנה ביד בצלאל ואהליאב, בצלאל שהיה "מגדולי השבטים", ממשפחתו של משה רבנו (שהרי "חור – סבו של בצלאל – בנה של מרים היה", אחיינו של משה רבינו), ביחד עם אהליאב, "משבט דן, מן הירודין שבשבטים, מבני השפחות", ואף על פי כן, השווים המקום למלאכת המשכן, "לקיים מה שנאמר ולא ניכר שוע לפני דל".

וענין זה – "לקיים מה שנאמר ולא ניכר שוע לפני דל" – נפעל על ידי השוואת בצלאל ואהליאב במלאכת המשכן דוקא, ולא על ידי נתינת מחצית השקל (שמהם נעשו אֲדָנֵי המשכן), שבה נאמר העשיר לא ירבה והדל לא ימעט":

במחצית השקל לא ניכר קיום הענין ד"לא ניכר שוע לפני דל" שהרי כל עיקר הציווי דנתינה זו הוא מלכתחילה באופן ד"זה יתנו גו' מחצית השקל", מצוה מיוחדת לתת מחצית השקל דוקא (מכיון שכן הוא רצונו של הקב"ה – מאיזה סיבה שתהיה), ובמילא, לא ניכר בזה הקיום דהשוואת עשיר ועני ("לא ניכר שוע לפני דל"), מכיון שמלכתחילה נצטוו כולם לתת מחצית השקל בלבד.

בענין זה - צוה הקב"ה שכל אחד ואחת מבני ישראל יתן סכום של מחצית השקל, גם אם יכול לתת יותר מזה, על דרך שאר המצוות, כמו: מַעֲשֶׂר בהמה – אחד מַעֲשֶׂר (ולא מִתְשֶׁע), גם אם יש לו ריבוי בהמות, כך שיכול לתת אחד מִתְשֶׁע, ארבע פרשיות בתפילין, ארבע כנפות בציצית – גם אם יש באפשרותו להוסיף ולעשות חמש, וכיוצא בזה בשאר המצוות. ובמילא, כשעשיר ועני מקיימים מצוה מסוימת באותו אופן – כפי שנצטוו – אין כאן קיום הענין ד"לא ניכר שוע לפני דל".

אמנם כאשר מדובר אודות כללות מלאכת המשכן, אשר, בנדבת המשכן הודגש הענין של חילוק בין עשיר לעני ("כל איש אשר נמצא אתו . . . הביאו"). ואף על פי כן, בחרו לעשיית מלאכת המשכן את בצלאל ואהליאב, אחד מגדולי השבטים", ואחד "מן הירודין שבשבטים" – הרי בכך מדגישים את קיום השוואת כל בני ישראל (היפך החילוק שהודגש בנדבת המשכן), "לקיים מה שנאמר ולא ניכר שוע לפני דל".

קטע משיחת ש"פ ויקהל, פ' שקלים, מבה"ח אד"ש, רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ו ה"ב ע' 679.

- [\[1\]](#) שמות לה, לד.
- [\[2\]](#) איוב לד, יט.
- [\[3\]](#) שמות לה, כג.
- [\[4\]](#) שם כד.
- [\[5\]](#) פרש"י שמות כה, ה.
- [\[6\]](#) שם כז.
- [\[7\]](#) פרש"י ר"פ פקודי.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה